

At forhindre *Dl* i at blive suurt.

I Amerika har en Hr. Storwell erholdt Patent paa et Middel, hvorved *Dllet* hindres i at blive suurt i Barmen (imellem 74° og 91° F. = 20° — 28° R.). Inden Gjæringsprocessen er begyndt, kommer man en Bomulds- eller Linnedpose med Rosiner (1 *Ɔ* imod 174 Gallons eller omtrent 700 Potter) i Bædsken, og giver denne en Temperatur af 65 — 70° F. (15 — 17° R.). Posen forbliver saa længe i *Dllet*, indtil ifølge Gjæringen et hvidt Skum bedækker Bædsfens hele Overflade, hvortil medgaaer omtrent 24 Timer; derefter tages den ud, og man lader Gjæringen fuldendes. Barmen i det Rum, hvor Gjæringskarret staaer, maa ikke synke under 60° og ei stige over 66° F. ($13\frac{1}{2}^{\circ}$ og 15° R.).

Nekrolog*).

Johann Nepomuk Hubert von Schwarz.

Tydskland har lidt et stort Tab! Schwarz, denne berømte og feirede Landoeconom, hvem det tydske Landvæsen skylder saa uendeligt meget, som i Forening med Thær og Bürger danner et Kloverblad, hvoraf Tydskland har Grund til at være stolt — Schwarz er ikke mere!

Født den 11te Juni 1759 i Koblenz, var han af sine Slægtninge bestemt for den geistlige Stand, men maatte afstaae deraf af Mangel paa Formue og heligede sig derpaa til Opdragelsesfaget. I Aaret 1780 kom han som Huuslærer til Familien Gossi i St. Goar, hvor han især lærte Biinavlen at kjende, og 1783 kom han i samme Egenstab til Greven af Re-

*) Af „Beiblatt zur Landwirthschaftlichen Dorfzeitung; Gemeinnütziges Unterhaltungsblatt für Stadt und Land“; 5ter Jahrg. Nr. 11.

nesse. Foruden Historien og de gamle Sprog studerede han dengang med Forkjærlighed Botanik. Efter at have fuldendt sine Elevers Opdragelse, overtog han i Aaret 1801 Forvaltningen af de i det daværende Stift Lüttich, nær ved Grændsen af Brabant beliggende Renessesse Godser, saavelsom den personlige Bestyrelse af Volsbruget paa en Deel af Godset Elderen. Saaledes kom han først i sit Livs fyrgetyvende Aar, næsten tilfældigviis og temmelig uerfaren, til at udøve det Fag, som skulde forskaffe ham saa stor Berømmelse og skulde ham saa betydelige Fremskridt. Heri seer man den første Eghed imellem hans Skjæbne og den 7 Aar ældre Thærs, thi denne lagde sig ogsaa i sine yngre Aar efter andre, men lykkeligviis naturvidenskabelige, Studier og gif først senere over til Agerdyrkningen.

Schwarz's Uerfarenhed, forbunden med en samvittighedsfuld Opfatning af hans Kaldspligter og af hans Trang til grundige Indsigter, ansporede ham til et grundigt og omhyggeligt Studium af Landoekonomien. Hans naturlige Jagttagelsesaaand, hans praktiske Blik til at skjelne imellem gode og flette Fremgangsmaader, hans Iver i at gjøre Forsøg, hans Mennekkendskab og hans Venlighed i Omgang med Tjenestetyendet, hjalp ham snart paa den rette Vej til at hæve Volsbruget og begrunde og udvide sine Kundskaber. Alsidig Dannelse og en aandrig Omgangstone forskaffede ham tillige i det nære Brabant og Flandern Bekjendtskab med indsigtsfulde Landmænd, som gave ham Oplysning om de belgiske Opdyrkninger og Culturmethoder. Endelig drev hans videnskabelige Sands ham til at opsoge alle litteraire Hjælpemidler og at gjøre sig bekjendt med Skrifterne om det belgiske, engelske og tydske Landbrug, hvilke han altid læste med Venen i Haanden.

I Aaret 1802 foretog han sin første Reise, i det særegne Niemed at studere Landvæsenet, nemlig igjennem de sandede Egne i det nordlige Brabant indtil Scheldemundingernes frugtbare Omgivelse. Om denne Reise siger han: „Jeg lærte at kjende Staldfodringens

høie Værd, Muligheden og Nyttens af Lugning i fri Mark og Brugen af flere fortrinlige Aolsredstaber; men endnu mere: mine Begreber udviklede sig, jeg saae den mægtige Indflydelse af Industrien, Fliden, Ordenen og Udholdenheden, hvorved det tørre Sand er omkabt til blomstrende Marker, og fra dette Dieblif af hyldebe jeg i Hjertet Agerbruget, det vil sige, det fornuftmæssige. Jeg lod komme Plove, Harver og Karrer fra Brabant, førte dem, trods alle mine Naboers Ulykkes-Spaadomme, i Brug hos mig og velsigner indtil denne Stund det Land, som har skjæntet mig dem."

I Foraaret og Efteraaret 1805 gjorde Schwerk en anden og tredje Reise til Brabant og Flandern og forlod ved denne Tid det Kenessefte Huus. Han fandt sig i tarvelige Omstændigheder og modtog derfor gjerne en Indbydelse af Grevinde Viedekerke, paa hvis Guds Verhi ved Lüttich han i Aaret 1806 skrev det første Bind af sin: „Anleitung zur Kenntniß der belgischen Landwirthschaft," Halle 1807. Dette Værk blev, som ualmindelig interessant, fra alle Sider optaget med megen Gunst. Træffende, almindelige Betragtninger, en livlig, naturlig Stil, en oftere men ubevidst fremtrædende, elskværdig Personlighed, og en Mængde grundige og paalidelige Jagttagelser maatte vel sikke denne Bog en levende Aerkjendelse.

Imidlertid havde Schwerk i Februar 1806 besøgt Rhinen og kom i 1807 tilbage til sin Fødeby Koblenz. Her skrev han en vidtloftig Afhandling om Agerdyrkning og Træplantning til „Handbuch des Rhein- und Moseldepartements" for Aaret 1808 og besørge Udgivelsen af det andet Bind af sit Værk om det belgiske Agerbrug, der endog blev oversat paa Fransk. I Marts 1808 gif Schwerk til Bocholt til sin Ven Diepenbroek i den Hensigt, at drive Agerbruget paa dennes lille Guds Holtwyf og at uddanne nogle Elever der; men i Begyndelsen af Aaret 1809 vendte han igjen tilbage til Koblenz, kaldet af den saa ivrige Culturven Lejay, paa hvis Forlangende Schwerk i den botaniske Have anstillede mange Forsøg, af hvilke

nogle ere be kendtgjorte i den ovennævnte Haandbog for Aaret 1810. En sidste Reise til Brabant foretog han i Vinteren 1809—1810 og samlede det Videt, som der i dette Land er skrevet om dets Agerbrug. Disse samlede Ofsatser udgav han i Aaret 1811, som det tredje og sidste Bind af sit Værk om det belgiske Agerbrug.

Da Pezay i Aaret 1810 var bleven Præfect i Strasburg, blev Schwerz ogsaa kaldet derhen, hvor en Plads som Inspecteur over Tobakspantningen oprettedes til Gunst for ham. I denne Tid studerede Schwerz ikke blot Tobaksdyrkningen, men Agerbruget i hele Elsaf og udfastede den fortræffelige Beskrivelse over samme, som 1816 udkom i Berlin.

I Aaret 1812 ledsagede Schwerz den syttenaarige Fyrst Joseph Brede til Fellenberg's landoekonomiske Institut paa Hofswyl, men kunde kun i en kort Tid opholde sig der. Men i 1815 forblev han der den hele Sommer over og bestred i Fellenberg's Sted Underviisningen i Agerdyrkning. Til samme Tid leverede han ogsaa den upartiske og træffende Beskrivelse af det Fellenberg'ske Avlsbrug paa Hofswyl (Hannover 1816).

Imidlertid havde Schwerz i August og September 1814 gjort en Reise gjennem Pfalz, hvis Udbytte han nedlagde i sit Skrift: „Beobachtungen über den Ackerbau der Pfälzer,” Wien 1816. I October 1814 var den ædle Pezay, hans varmeste Belynder, død, og nu tiltaltes Schwerz ikke længer af Strasburg. Han reiste tilbage til Koblenz, som tilligemed hele Mellemrhin-Provindsen efter Fredens Afslutning var bleven en Bestanddeel af Preussen, og traadte nu som Regjeringsraad i preussisk Tjeneste. Strax blev det ham overdraget, at bereise de preussiske Provindser Westphalen og Rhinland, at undersøge og beskrive Landvæsenets Tilstand sammesteds og at angive Midlerne til dets Ophjælpning. Han opoffrede to Aar til denne Reise, og henvendte ved denne Leilighed til alle Localautoriteter en Række af Spørgsmaal, som ved det første Blik røbe den dybeste Indsigt i

Agerdyrkningens Væsen. Over Provindsernes landoekonomiske og communale Forhold afgav han vidtløstige Beretninger til Ministeriet for det Indre. Paa Thaers Anmodning leverede han denne 14 praktiske Udtog af sine Beretninger, af hvilke de 11 ere optagne i: „Mögliner Annalen der Landwirthschaft.“ Samtlige 14 Afhandlinger udkom 1836 i Stuttgart i to Bind.

Schwerz skulde ligeledes have bereist de øvrige Provindser i den preussiske Stat, men da han nu af Kongen af Würtemberg blev kaldet til at træde i Spidsen for en landoekonomisk Lærestalt, foretrak han, i sin fremrykkede Alder af 60 Aar, en saadan roligere Stilling for de bestandige Reiser. Et lignende Kald til England og et andet af Erkehertug Johan til Østerrig maatte han aflaae. Schwerz arbejdede nu, under Kongens og Dronningens personlige Deeltagelse, paa Oprettelsen af Institutet Hohenheim, som blev grundet den 25de September 1818. Kongen besøgte oftere denne Anstalt og altid kunde Schwerz glædes over Kongens uforandrede Belvillie og Tillid. I Aaret 1821 udgav Schwerz sin Beskrivelse over denne landoekonomiske Lærestalt paa Hohenheim, som blev stærkt besøgt og havde opnaaet en stor Berømmelse i Ind- og Udlandet. I 1823 udkom hans: „Anleitung zum praktischen Ackerbau“ (Stuttgart, 1823—28; 3die Uplag 1843), et Værk, som fornemmelig er skrevet for det vestlige og sydlige Tyskland, og som frembyder et saa bearbejdet Stof for den landoekonomiske Kundskab paa sit nuværende Trin, at der maa gjøres store Fremskridt i dens enkelte Dele, inden det bliver ubrugbart. Desværre hindredes Schwerz af mange og mangeslags Forretninger, som kun en Mand med et saa usædvanligt Talent og Flid kunde bestride, saavel som af Sygelighed og Alderdom, i at fuldende dette Værk. Han udgav i 1828, som første Deel af 3die Bind, Læren om Frugtfolgen og vilde senere lade følge Læren om Handelsplanterne, men tilsidst overgav han sine samtlige, indholdsrige Papirer angaaende denne Gjenstand til

den nuværende Geheime-Finantsraad Pabst i Berlin, som vistnok ikke vil unddrage det landoekonomiske Publicum den dyrebare Lærers Efterladenskab. Schwerz's sidste litteraire Product var: „Landwirthschaftliche Mittheilungen“ (1 B. Stuttgart 1826). Et andet Bind skulde indeholde det Hohenheimer Wolsbrugs Historie, men heller ikke dette leverede den af vedholdende Arbeide omsider trættede Lærer. Efterhaanden svækket, især paa Synet, forlod endelig Schwerz i en Alder af over 70 Aar den Anstalt, som han havde høvet saa høit, i Besiddelse af Kongen af Würtembergs Raade og smykket med Commandeurkorset af den würtembergste Krones Orden, elsket af Alle, der kjendte ham som Menneffe og Lærer, med en saa oprigtig Grefrygt, at han lige til sin Død har modtaget de skjønneste Beviser paa den inderligste Kjærlighed. Ved Afskedsfesten paa Hohenheim blev paa Hr. v. Ellrichshausens Forslag den af Schwerz indførte Flåminger Plov tillagt Navn efter ham, og under Navn af den Schwerz'ske Plov har den hurtigt udbredt sig ikke blot i det sydvestlige Tyskland, men endog lige indtil Sicilien og Nowgorod.

Schwerz, som uagtet en 50aarig Flid Intet havde tilovers undtagen Gren, vendte tilbage til sit Hjem udrustet med en anstændig Pension fra Würtemberg. Men selv denne Løn forekom den beskedne Mand for stor, og, ude af Stand til længer at arbeide for sit Fag, besluttede han at offre største Delen af sin Indtægt til at gjøre vel og sine sidste Anstrengelser til Opdragelse af forældreløse Børn, thi selv havde han aldrig været gift. Saaledes opdrog og uddannede han flere Børn, og af hans lille Privatanstalt fremstod efterhaanden, ved hans og andre Menneffevenners forenede Bestræbelser, det nuværende Waisenhuus i St. Barbara.

Saalænge det endnu var lyst omkring ham, lod han heller ikke Pennen hvile, men skrev de skjønnede „Betragtninger over de tredive første Psalmer,” endvidere: „Kern christlicher Tugendlehre“ og „Blumen für die Ewigkeit.“ Men i de sidste 7 Aar maatte

han ogsaa give Afkald paa denne Bæstigtigelse. Hans klare lysblaae Dine tabte aldeles og for stedse deres Seekraft, og nu søgte han sin Dymuntring i Samtaler med sine Pleieborn og de Fremmede, der besøgte ham. Thi hans Lands Livlighed og hans Hjertes Varme tabte sig ikke. Hans paany opdukkende Erindringer af et erfaringsrigt Liv, hans Taalmod i Legegernets Lidelser, hans muntre Sind, hans Kjærlighed til Alle, som stode eller havde staaet ham nær, hans uudtømmelige Venlighed imod Alle og hans fromme For- trostning vare hans Høie Alders bedste Smykker. Hans Gemyt var saa reent og simpelt og barnligt, at man aldrig forlod den elskværdige Ddning, uden at føle sig hævet og styrket.

Den sidste offentlige Anerkjendelse blev Schurz til Deel, da hans mangeaarige Ven v. Ellrichshausen, paa Storhertugen af Badens Befaling, i Aaret 1838 indbød ham til at bivaane den 2den Forsamling af tydske Landmænd, der holdtes i Karlsruhe, og hvor „Schurz's Plov" som „gyldne Frugters Skaber" prangede paa den skønne Høstvogn i Fæsttoget. Ogsaa ved de tydske Landmænds 6te Forsamling (i Stuttgart) blev Schurz's Navn ud- raabt med Begeistring.

Schurz døde den 11te Februar 1844 i sit Livs 84de Aar. Charakteristisk for den Afsøde er den i hans sidste Villie indeholdte Bestemmelse angaaende hans Jordbesærd: „Til Begravelsen af mit Liig, Drø- menes Føde, vil jeg ikke have gjort den ringeste Beskostning, som ei er rundgaaelig nødvendig. Jeg ønsker blot en simpel, blaat anstrøgen Fyrrerliste med et paamalet sort Kors — Alt som det sømmer sig en Fattigforsorger (Armenvater). Intet Mindesmærke paa min Grav, uden i altsald et sort Træfors med den Indskrift: J. N. S. Schurz, død den" — Liigbegængelsen, hvortil et uoverseeligt Tog af Koblenz's Indvaanere havde sluttet sig, fandt ogsaa Sted, ifølge hans Anordning, uden nogensombest Prunk.